

Mr. DOLORES MIŠKULIN ČUBRIĆ, predavač
Hotelijski fakultet Opatija, Sveučilište u Rijeci, Hrvatska
Faculty of Hotel Management Opatija, University of Rijeka, Croatia

STAVOVI I MOTIVACIJE STUDENATA HOTELIJERSKOG FAKULTETA OPATIJA ZA UČENJE STRANIH JEZIKA

UDK 805.0:37

Primljeno: 2.09.1997.

Pregledni rad

Kao prva faza opsežnijeg ispitivanja stavova i motivacija studenata HF za učenje stranih jezika, putem anonimnog anketiranja provedeno je ispitivanje stavova i motivacija studenata HF za učenje talijanskog jezika.

Analizom korpusa podataka od 178 ispitanika svrstanih u tri kontrolne skupine, došli smo do pojedinačnih, te konačnih rezultata prikazanih brojčanim pokazateljima u tablicama iz kojih proizlazi da studenti najvažnijima procjenjuju tzv. "instrumentalnu orijentaciju", "općeobrazovnu orijentaciju", te "komunikativnu orijentaciju" i "kulturnu orijentaciju", dok je vidljivo i to da se značaj pismenog dijela jezika zapostavlja, pa bi se takav propust svakako trebalo ispraviti davanjem većeg prostora za takve sadržaje u nastavi.

Sličnim ispitivanjem i za ostale strane jezike koji se izučavaju na HF, mogla bi se provesti komparativna analiza, a rezultati primijeniti u podizanju kvalitete nastavnog plana i programa, kao i same nastave jezičnih kolegija.

Ključne riječi: integrativna i instrumentalna motivacija, socioedukacijski model, profesionalna orijentacija, kulturna i komunikativna orijentacija.

UVOD

Stavovi i motivacije za učenje drugog, odnosno stranog jezika od presudnog su značenja u samom procesu usvajanja jezika. Međutim, dosad se ta složena pojava proučavala isključivo sa socijalno - psihološkog motrišta, ili pak s motrišta primijenjene lingvistike, dok se zanemarivalo globalno, interdisciplinarno viđenje problema¹, pa su stoga izostali značajniji rezultati koji bi sa sigurnošću svjedočili o ulozi tih čimbenika.

Prva su značajna istraživanja sedamdesetih godina u Kanadi proveli socijalni psiholozi Lambert i Gardner, utvrdivši da kod procesa učenja drugog jezika motivacija

¹ Cfr. Djigunović Mihaljević, Jelena (1995.)

može biti dvojaka: *integrativna ili instrumentalna*², pri čemu integrativno motivirani učenici postižu bolje rezultate u učenju. U kasnijim istraživanjima naglašen je značaj formalnog, odnosno neformalnog konteksta u kojem se jezik uči, razlikujući radi li se pri tom o stranom jeziku ili drugom jeziku.

U svojim radovima iz 1983. i 1986. Gardner izrađuje tzv. *socioedukacijski model* koji dinamičkim odnosom među varijablama (kognitivnim i afektivnim čimbenicima: stavovima prema jeziku, motivacijom, jezičnom sposobnošću, inteligencijom, jezičnim stresom) u kontekstu učenja, objašnjava rezultate svojih istraživanja.

U radu iz 1985. "Social Psychology and Second Language Learning" on pojašnjava ulogu stavova i *motivacije* definirane složenom pojavom koja uključuje želju za učenjem (desire), pozitivne stavove prema činu učenja (affect) i uloženi trud (effort).³ Tek cjelovitim sagledavanjem tog problema kroz sva tri čimbenika dobivamo potpunu sliku o motivaciji.

U novijim istraživanjima Gardner uz suradnike doraduje svoje teze i uvodi postupak tzv. *causal modelling* kojim istražuje istaknutost cilja, važnost i samodjelotvornost kao tri značajne varijable u usvajanju jezika. Po njegovom mišljenju, pri poduci je bitno istaknuti specifične ciljeve jer oni pojačavaju izvedbu, povisujući intenzitet, ustrajnost i pozornost. Pozitivni stavovi prema jeziku, kao i samodjelotvornost, potiču i vode do višeg stupnja motiviranog ponašanja. Psihološka nesigurnost i tzv. jezični stres (language anxiety), s druge strane, dovode do nazadovanja u motivaciji i učenju.

Iz svega navedenog proizlazi i iznimno važna uloga nastavnika u procesu usvajanja stranog jezika. On bi, u skladu s rezultatima istraživanja, trebao uočiti orijentaciju učenika u učenju, podučavati ih kako treba učiti, te održavati njihovu motivaciju visokom uvodeći u nastavu raznolike sadržaje i aktivnosti, uz ugodno radno okruženje, te bez stresa koji bi ih mogao "blokirati".

IZUČAVANJE STRANIH JEZIKA NA HOTELIJERSKOM FAKULTETU OPATIJA

Po prijašnjem nastavnom planu i programu zajedničkom za članove grupacije ekonomskih fakulteta (čiji je član i HF), stranim jezicima na HF nije pridavana veća pozornost koju zaslužuju upravo na tom studiju uzmemo li u obzir da su studenti, budući djelatnici u hotelijersko-turističkom gospodarstvu, zbog specifičnosti struke,

² Integrativna motivacija omogućuje učenicima da se pomoću tog jezika lakše integriraju u društveno okruženje tog govornog područja, dok instrumentalna motivacija omogućuje da se naučenim jezikom uspješno koriste u svom budućem pozivu.

³ Cfr. Gardner (1985.)

stupanjem u svoje radno okruženje upućeni na svakodnevno komuniciranje sa gostima koji velikim dijelom dolaze iz inozemstva.⁴

Studentima četverogodišnjeg studija pružala se mogućnost učenja dva strana jezika: na prvoj i drugoj godini učili su tzv. prvi strani jezik (većinom nastavljajući kontinuitet učenja iz osnovne i srednje škole), dok su na trećoj i četvrtoj studijskoj godini učili tzv. drugi strani jezik kojeg su samostalno birali, a mogli su ga učiti od samog početka tj. od jezičnih osnova. Studenti dvogodišnjeg studija obje su godine učili po dva strana jezika, međutim sa smanjenim godišnjim fondom sati, a potom im je čak ukinut jedan strani jezik. Sami su studenti bili dosta nezadovoljni takvim stanjem, te su, svjesni svojih potreba u budućem zvanju, pokazivali izraziti interes za učenjem većeg broja jezika, uz povećani fond sati.⁵

Ta se nepravilnost uvelike ispravila uvođenjem novog nastavnog programa za jezike koji se provodi već drugu godinu, a u skladu je sa stremljenjima novog Zakona o visokim učilištima čiji je primarni cilj prilagođavanje obrazovanja za visokostručne i rukovodeće funkcije stvarnim potrebama hotelijersko-turističkog gospodarstva, ali i usklađivanje sa sličnim obrazovnim institucijama u Europi i svijetu, zbog slobodnog protoka informacija, razmjene znanja i ljudi, te priznavanja naših diploma i izvan zemlje.⁶

Novim je nastavnim programom studentima, naime, pružena prilika da na četverogodišnjem studiju izučavaju čak tri strana jezika. Prvi (glavni strani jezik) izučavaju na sve četiri studijske godine, drugi strani jezik započinju na drugoj i izučavaju do kraja studija, dok treći strani jezik mogu upisati kao izborni kolegij.

Time je studentima pružena mogućnost da zaista dobro nauče umijeće poslovnog komuniciranja na stranim jezicima, a sati nastave jezika predstavljaju dobar dio satnice, što je sasvim opravdano uzme li se u obzir specifičnost Hotelijerskog fakulteta za razliku od, primjerice, ekonomskog ili drugih fakulteta. Fakultet je dobro ekipiran nastavnima stranih jezika, tako da novoosnovana Katedra za poslovni strani jezik broji osam nastavnika.

Velika većina studenata (oko 70%) uči engleski kao prvi strani jezik, što je razumljivo obzirom na značaj tog jezika za komunikaciju u svjetskim razmjerima⁷ i obzirom na to da je engleski naravno i najzastupljeniji jezik kroz osnovnu i srednju školu. Primjerice u akademskoj godini 1996/97. na prvoj studijskoj godini četverogodišnjeg redovnog studija kao prvi strani jezik 259 studenata (69,06%) učilo je engleski, 56 studenata talijanski (14,93%), 55 studenata njemački (14,66%), te 5 studenata francuski (1,33%).

⁴ Cfr. Miškulin Čubrić, Dolores: Strani jezici i unapređenje kvalitete komunikacije hospitality industrije, Zbornik Hotelska kuća '96., Opatija, 1996.

⁵ To su jasno i izrazili i u provedenoj anketi gdje su se izjašnjavali što bi po njihovom mišljenju trebalo izmijeniti u programu Fakulteta.

⁶ Cfr. Dr. sc. Milena Peršić: "Sustav obrazovanja kadrova za hotelijersko-turističko gospodarstvo", Tourism and Hospitality Management, Opatija, br.1 (1995.)

⁷ Cfr. Dr. sc. Renata Fox: "Kultura kao čimbenik jezične ekspanzije", Zbornik radova Pomorskog fakulteta, god.8 (1994.)

Od ukupnog broja redovnih i izvanrednih studenata na svim studijskim godinama njih 964 uči engleski (46,53%), 562 talijanski (27,12%), 329 njemački (15,88%) i 217 francuski (10,47%).⁸

Velika većina studenata (75%) kao drugi strani jezik odabire talijanski jezik, što objašnjavamo pojačanim interesom i popularnošću toga jezika u našim krajevima, kao i velikim brojem talijanskih turista koji kod nas pristižu. Već je u više navrata naglašavan značaj njemačkog jezika za naš turizam i hotelijerstvo⁹, pa se zbog toga nastoji studente više zainteresirati i motivirati za taj jezik, kao i za francuski jezik, tradicionalni jezik u hotelijerstvu i visokoj gastronomiji.

PODACI O ANKETIRANJU

Provedena anketa odnosi se na stavove i motivacije studenata HF vezane isključivo za učenje *talijanskog* jezika, što sam kao predavač toga jezika zamislila kao početnu, uvodnu fazu unutar opsežnijeg projekta proučavanja stavova i motivacija studenata hotelijerstva i turizma za učenje stranih jezika, te bi uz suradnju predavača ostalih stranih jezika koji se proučavaju na Fakultetu (engleskog, njemačkog i francuskog) trebao uslijediti nakon te početne faze.

CILJ ISPITIVANJA

Cilj je ispitivanja bio analiziranje stavova studenata Hotelijerskog fakulteta Opatija (te učenika završnih razreda srednje škole turističko-ugostiteljskog usmjerenja, koji predstavljaju potencijalne studente Fakulteta) u vezi s učenjem talijanskog kao stranog jezika, te njihovih motivacija za daljnje učenje jezika. Posebno nas je zanimalo iznalaženje rang-ljestvice kojom studenti valoriziraju svoje razloge za učenje talijanskog jezika, tj. svoju orijentaciju.

Očekivani rezultati proučavanja osim glavnih motivacija studenata trebali su ukazati i na potrebe i očekivanja studenata od nastave stranih jezika na Fakultetu, a poznavanjem tih činjenica predavači bi mogli prilagoditi nastavne planove i programe realnim potrebama studenata, kao budućih rukovodećih djelatnika u hotelijersko-turističkom gospodarstvu.

METODOLOGIJA

U cilju proučavanja stavova i motivacija studenata HF Opatija za učenje stranih jezika prikupili smo uzorak od ukupno 178 ispitanika, podijeljenih u tri skupine. Provedena je anketa među dvije ciljne skupine studenata HF koji uče

⁸ Podaci iz studentske službe Hotelijerskog fakulteta za akademsku 1996/97. godinu.

⁹ Cfr., N. Blažević-J. Škunca: Poznavanje stranih jezika kao pretpostavka TQM-a u hotelijerstvu i turizmu, Zbornik međunarodnog kongresa "Hotelska kuća '96.", Opatija (1996.)

talijanski jezik: prvu ciljnu skupinu predstavljali su studenti koji uče talijanski kao drugi strani jezik, a drugu čine studenti koji uče talijanski jezik kao prvi (glavni) strani jezik.

Prva skupina sastojala se od 60 studenata III. i IV. studijske godine čije se predznanje temelji na prosječno dvije godine prethodnog učenja jezika, dok se druga skupina sastojala od 55 studenata I. i II. studijske godine čije se predznanje temelji na 4-15 godina učenja jezika.

Treća skupina predstavlja skupinu od 63 ispitanika koji uče talijanski jezik u Opatijskoj srednjoj školi turističko-ugostiteljskog usmjerenja, a predstavljaju potencijalne kandidate za upis na HF. Njihovo se predznanje pretežito temelji na 4 godine učenja jezika, a zbog srodnosti struka i praćenja kontinuiteta interesa i motivacija za učenje jezika kroz vertikalnu srednju školu - fakultet, smatrali smo tu skupinu zanimljivom u cilju ovog istraživanja.¹⁰

Anketa je u sva tri slučaja provedena gotovo istovremeno, tj. tijekom svibnja 1997. godine na redovitom satu nastave jezika. Po karakteru je anonimna i neobvezatna. Ispitanici na anketnom listiću samostalno ispisuju svoju dob, spol, mjesto rođenja, prebivalište i godine učenja stranog jezika, a zatim boduju ponuđena rješenja.

Koristeći se saznanjima iz dostupne literature, ali i iskustvima naših istraživača u svezi izrade instrumentarija za ispitivanje stavova i motivacije¹¹, sastavili smo upitnik s tvrdnjama koje su predstavljale orijentacije izražene kroz razloge za učenje talijanskog kao stranog jezika.

Nabrojiti ćemo te razloge, odnosno grupe orijentacija uz tvrdnje i redni broj pitanja:

1) profesionalna orijentacija (stručno usavršavanje)

Tvrdnja br.1: Bolje poznavanje jezika omogućuje mi da čitam stranu stručnu literaturu.

2) kulturna orijentacija (zanimanje za talijansku kulturu i civilizaciju)

Tvrdnja br.2: Usavršavanje u poznavanju jezika omogućuje mi da čitam književnost u izvorniku.

Tvrdnja br.6: Smatram da je čovjek koji ne razumije izvorni tekst u stranom filmu ili muzici lišen jednog dijela njegova značenja.

3) komunikativna orijentacija

Tvrdnja br. 3: Poznavanje jezika omogućuje mi da prilikom putovanja razumijem ljude koje susrećem.

¹⁰ Kod ove skupine ispitanika anketu su među svojim učenicima provele mr. sc. Željka Štefan i Darija Burica, prof., kojima se i ovim putem zahvaljujem na suradnji.

¹¹ Attitude / Motivation Test Battery (AMTB) profesora Dr. Roberta Gardnera, te istraživanje provedeno na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu u vezi s učenjem engleskog kao stranog jezika (Dubravka Vilke-Pinter)

4) *integrativna orijentacija*

Tvrđnja br.4: Razmišljam o mogućnosti dužeg boravka u zemlji govornog područja talijanskog jezika.

5) *informativna orijentacija*

Tvrđnja br.5: Usavršavanje u talijanskom jeziku korisno mi je prilikom uporabe raznih uređaja i kompjutera.

6) *općeobrazovna orijentacija*

Tvrđnja br.7: Svi dobro obrazovani ljudi dobro govore bar jedan svjetski jezik.

7) *specifična instrumentalna orijentacija*

Tvrđnja br. 8: Smatram da će mi talijanski jezik koristiti u budućem zanimanju.

Tvrđnja br.10: Stranim jezikom popravljam prosjek ocjena.

Estetska komponenta jezika:

Tvrđnja br.9: Talijanski jezik zvuči lijepo i melodiozno.

Takav anketni upitnik za svako od deset postavljenih anketnih pitanja iskazanih u obliku navedenih tvrdnji, predlaže Likartovu ljestvicu s vrijednostima kojima se zatim te tvrdnje, odnosno ponudeni odgovori boduju, od najniže vrijednosti 1, pa do najviše vrijednosti 7.

Ispitanici osim numerički (od 1-7), mogu usporediti vrijednost procjene u kojoj se mjeri pojedina tvrdnja odnosi na njih i dodatnom mogućnošću provjere, budući da 1-2 za tvrdnju znači "uopće se ne odnosi", 3-5 "donekle se odnosi", te 6-7 "izrazito se odnosi" [na mene]. Ponudena je i mogućnost samostalnog navođenja osobne motivacije za učenje stranog jezika, ukoliko po mišljenju ispitanika ona nije iskazana jednom od tvrdnji koje čine anketna pitanja.

REZULTATI

Anketa je obrađena ručno i samostalno, tako da su se izračunavali pokazatelji deskriptivne statistike: aritmetičke sredine dobivenih vrijednosti za svaku pojedinu tvrdnju (M), te njihove standardne devijacije (odstupanje od aritmetičke sredine, σ), za svaku grupu ispitanika.¹² Slijedom toga sačinjene su rang-ljestvice s razlozima učenja talijanskog jezika: od razloga koje ispitanici drže najvažnijima, do najmanje važnih. Prva tablica prikazuje vrijednosti za ispitanike prve skupine (talijanskog kao drugog stranog jezika), druga prikazuje vrijednosti za ispitanike druge skupine (talijanskog kao prvog ili glavnog stranog jezika), treća prikazuje vrijednosti za ispitanike treće skupine (srednjoškolce završnih razreda škole za turizam i ugostiteljstvo iz Opatije), a četvrta se odnosi na ukupni broj ispitanika.

¹² Ovim se putem zahvaljujem asistentici HF Suzani Marković na stručnoj pomoći kod statističke obrade podataka prikupljenih anketiranjem, te demonstratorici Romini Milohanović koja je pomagala prilikom organiziranja anketiranja.

Tablica 1. Razlozi za učenje talijanskoj jezika, te pripadajuće aritmetičke sredine i standardne devijacije za prvu grupu ispitanika (talijanski kao drugi strani jezik)

Razlog za učenje talijanskog jezika	Aritmetička sredina (M)	Standardna devijacija (σ)
Mogućnost korištenja talijanskog jezika u budućem zanimanju	6,78	0,55
Općeobrazovni razlozi	6,60	1,48
Estetska komponenta talijanskog jezika	5,95	1,39
Mogućnost komunikacije s govornicima talijanskog jezičnog područja	5,83	1,20
Mogućnost razumijevanja kulturnih proizvoda (filmska i glazbena djela)	5,31	1,61
Želja za dužim boravkom u zemlji talijanskog govornog područja	4,58	1,83
Ekstrinzični razlozi - popravljanje prosjeka ocjena	3,06	1,78
Mogućnost korištenja informacija napisanih na talijanskom jeziku (razumijevanje uputa/ kompjutori)	3,03	1,66
Mogućnost stručnog usavršavanja (čitanje stručne literature na talijanskom jeziku)	3,00	1,43
Mogućnost čitanja književnosti u izvorniku	2,13	1,16

Tablica 2. Razlozi za učenje talijanskog jezika, te pripadajuće aritmetičke sredine i standardne devijacije za drugu grupu ispitanika (talijanski kao prvi strani jezik)

Razlog za učenje talijanskog jezika	Aritmetička sredina (M)	Standardna devijacija (σ)
Mogućnost korištenja talijanskog jezika u budućem zanimanju	6,76	0,57
Mogućnost komunikacije s govornicima talijanskog jezičnog područja	6,52	0,65
Općeobrazovni razlozi	6,41	0,90
Estetska komponenta talijanskog jezika	5,89	1,15
Mogućnost razumijevanja kulturnih proizvoda (filmska i glazbena djela)	5,14	1,70
Želja za dužim boravkom u zemlji talijanskog govornog područja	4,92	1,65
Mogućnost korištenja informacija napisanih na talijanskom jeziku (razumijevanje uputa/ kompjutori)	4,50	1,62
Mogućnost stručnog usavršavanja (čitanje stručne literature na talijanskom jeziku)	4,23	1,67
Ekstrinzični razlozi - popravljane prosjeka ocjena	3,63	1,76
Mogućnost čitanja književnosti u izvorniku	3,25	1,94

Tablica 3. Razlozi za učenje talijanskoj jezika, te pripadajuće aritmetičke sredine i standardne devijacije za ispitanike treće skupine (učenici srednje škole za turizam i ugostiteljstvo)

Razlog za učenje talijanskog jezika	Aritmetička sredina (M)	Standardna devijacija (σ)
Općeobrazovni razlozi	5,93	1,38
Mogućnost komunikacije s govornicima talijanskog jezičnog područja	5,63	1,39
Mogućnost korištenja talijanskog jezika u budućem zanimanju	5,50	1,75
Estetska komponenta talijanskog jezika	5,26	1,78
Mogućnost razumijevanja kulturnih proizvoda (filmska i glazbena djela)	5,00	1,68
Želja za dužim boravkom u zemlji talijanskog govornog područja	4,07	2,12
Mogućnost korištenja informacija napisanih na talijanskom jeziku (razumijevanje uputa/kompjutori)	3,20	1,74
Ekstrinzični razlozi - popravljjanje prosjeka ocjena	2,95	1,84
Mogućnost stručnog usavršavanja (čitanje stručne literature na talijanskom jeziku)	2,79	1,42
Mogućnost čitanja književnosti u izvorniku	2,61	1,22

Tablica 4. Rang-lista za učenje talijanskog jezika, te pripadajuće aritmetičke sredine i standardne devijacije za ukupni broj ispitanika

Razlog za učenje talijanskog jezika	Aritmetička sredina (M)	Standardna devijacija (σ)
Mogućnost korištenja talijanskog jezika u budućem zanimanju	6,34	0,95
Općeobrazovni razlozi	6,31	1,25
Mogućnost komunikacije s govornicima talijanskog govornog područja	5,99	1,08
Estetska komponenta talijanskog jezika	5,70	1,44
Mogućnost razumijevanja kulturnih proizvoda (filmska i glazbena djela)	5,15	1,66
Želja za dužim boravkom u zemlji talijanskog govornog područja	4,52	1,87
Mogućnost korištenja informacija napisanih na talijanskom jeziku (razumijevanje uputa/ kompjutori)	3,58	1,67
Mogućnost stručnog usavršavanja (čitanje stručne literature na talijanskom jeziku)	3,34	1,51
Ekstrinzični razlozi - popravljane prosjeka ocjena	3,21	1,79
Mogućnost čitanja književnosti u izvorniku	2,66	1,44

ANALIZA REZULTATA

Rezultati analize pokazuju da je velikoj većini ispitanika (67,42 %) najvažniji razlog za učenje talijanskog jezika mogućnost korištenja tog jezika u budućem zanimanju, što nazivamo "instrumentalnom orijentacijom". Taj odabir dokazuju i tablice 1 i 2 iz kojih je vidljivo da se obje grupe ispitanika opredjeljuju za prvo mjesto toga razloga na rang-ljestvici, dok jedino odudara treća grupa kod koje je taj razlog tek na trećem mjestu ljestvice.

To objašnjavamo time što su u trećoj skupini ispitanika srednjoškolci koji možda zbog svoje dobi još ne razmišljaju o neposrednom zapošljavanju, imajući u planu daljnje školovanje. Vrlo visoka aritmetička sredina procjene iznosi 6,34, dok standardna devijacija od 0,95 odražava najveću homogenost stavova kod ukupnog uzorka ispitanika.

Ispitanici podjednak, dakle vrlo velik značaj pridaju općeobrazovnim razlozima, odnosno "općeobrazovnoj orijentaciji". Velik dio njih, naime, drži da svi dobro obrazovani ljudi dobro govore bar jedan svjetski jezik. O tome svjedoči aritmetička sredina koja iznosi 6,31, uz standardnu devijaciju koja iznosi nešto više, odnosno 1,25 što govori o nešto manjoj homogenosti ispitanika u pogledu važnosti tog razloga.

Dok prva grupa ispitanika postavlja taj razlog na drugo mjesto ljestvice, druga grupa postavlja ga na treće mjesto, a treća grupa čak na prvo mjesto.

Na trećem mjestu zajedničke ljestvice nalazimo mogućnost komunikacije s govornicima talijanskog jezičnog područja, pri kojoj nalazimo aritmetičku sredinu od 5,99 i standardnu devijaciju od 1,08. Prva skupina ispitanika stavlja taj razlog na četvrto mjesto, dok druga i treća ispitanika stavlja taj razlog čak na drugo mjesto ljestvice, što svjedoči o većoj samouvjerenosti ili "samodjelotvornosti" ispitanika druge i treće skupine (koji imaju veće jezično predznanje) prilikom kontakata i komunikacije s izvornim govornicima talijanskog jezika, za razliku od prve skupine čije je predznanje manje, pa tu samodjelotvornost još nije potpuno stekla.

Na dosta visokom, četvrtom mjestu ljestvice, nalazi se estetska komponenta jezika kao motiv s aritmetičkom sredinom od 5,70 i standardnom devijacijom od 1,44, što će reći da velik broj ispitanika smatra talijanski jezik lijepim i melodioznim i to je za njih razlog motivirajuće privlačnosti jezika.

Peto mjesto ljestvice zauzima mogućnost razumijevanja kulturnih proizvoda (filmskih i glazbenih djela) s aritmetičkom sredinom od 5,15 i standardnom devijacijom od 1,66. Kod ovog su razloga sve tri skupine jednoglasne, budući da su sve one smjestile taj razlog na isto mjesto ljestvice (peto mjesto).

Želja za dužim boravkom u zemlji talijanskog govornog područja izražena je aritmetičkom sredinom od 4,52, te najvišom standardnom devijacijom od 1,87, što

takav razlog smješta na šesto mjesto rang-ljestvice. I ovdje su ispitanici jednoglasni u svome sudu, budući da sve tri skupine ispitanika jednako lociraju taj razlog na ljestvici.

Sljedeće mjesto zauzima korištenje pismenih informacija na talijanskom jeziku izraženo aritmetičkom sredinom od 3,58 i standardnom varijacijom 1,67. To svjedoči o činjenici da se ispitanici ne služe toliko pisanim jezikom, koliko usmenim komuniciranjem. Isto tako pretpostavljamo da se za korištenje kompjutera i uputstava (kako je bilo navedeno u pitanjima) ne služe se toliko talijanskim, koliko engleskim jezikom.¹³

Na isti način lociranje mogućnosti stručnog usavršavanja kroz praćenje stručne literature na talijanskom jeziku tek na osmo mjesto ljestvice, uz aritmetičku sredinu od 3,34 i standardnu devijaciju od 1,51, svjedoči o nedovoljnom interesu za praćenje talijanske stručne literature i pisani oblik jezika uopće.

Jedan od najmanje važnih razloga za učenje talijanskog jezika kod ispitanika predstavlja popravljane prosjeka ocjena uz aritmetičku sredinu 3,21 i standardnu devijaciju od 1,79. Najmanje važan razlog predstavlja čitanje talijanske književnosti u njenom izvornom obliku. Aritmetička sredina je ovdje 2,66, a standardna devijacija 1,44 što govori o znatnoj homogenosti stavova. Sve su tri skupine ispitanika taj razlog postavile na posljednje mjesto, što svjedoči o tome da se vrlo mali broj ispitanika zanima za takvu književnost, a ne čudi nas previše budući da se ovdje ipak radi o studentima i učenicima hotelijersko-turističke struke, a ne književnosti ili slično.

ZAKLJUČAK

Studenti HF pokazuju vrlo velik interes za učenje talijanskog kao stranog jezika, i to pretežito kao drugog stranog jezika za koji se opredijelilo gotovo 75% njih. To nas je navelo da provedemo anonimnu anketu pri kojoj su se ispitanici opredjeljivali za razloge odabira tog jezika, odnosno razloge koje procjenjuju najznačajnijima za njihovo znanje jezika. Analizom podataka triju kontrolnih skupina ispitanika koje smo iskazali tablično, došli smo do konačnih rezultata prikazanih brojčanim pokazateljima u posljednjoj, četvrtoj tablici.

Iz nje proizlazi da studenti najvažnijima procjenjuju orijentacije u stručnoj literaturi poznate kao "instrumentalna orijentacija" (koja ispitanicima omogućava da se tim jezikom uspješno koriste u budućem zanimanju), "općeobrazovna orijentacija" (kod njih je kao budućih djelatnika hotelijersko-turističke struke vrlo razvijena svijest o nužnosti dobrog poznavanja svjetskih jezika), "komunikativna orijentacija" i "kulturna orijentacija" (isto tako usadena svijest o značaju poznavanja kultura u uspješnom komuniciranju).

¹³ Zanimljivo je zamijetiti da su u analognoj anketi za engleski jezik studenti Veterinarskog fakulteta u Zagrebu upravo tom razlogu pripisali najveći značaj. Cfr. D. Vilke-Pinter (1995.)
Očekuju se slični rezultati kod provedenja ankete među studentima engleskog jezika na HF.

Iz rezultata je vidljivo i to da se značaj pismenog dijela jezika zapostavlja, pa bi se takav propust svakako trebalo ispraviti davanjem većeg prostora za takve sadržaje u nastavi.

Smatramo da bi bilo korisno provesti slično ispitivanje i za ostale strane jezike koji se izučavaju na HF, čime bi se mogla provesti komparativna analiza, a rezultati primijeniti u podizanju kvalitete nastavnog plana i programa, kao i same nastave jezičnih kolegija.

LITERATURA

1. Au, Shun Y.: A Critical Appraisal of Gardner's Social-Psychological Theory of Second-Language (L2) Learning, *Language Learning* 38, 1978., str. 75-100.
2. Blažević, N.- Škunca, J.: Poznavanje stranih jezika kao pretpostavka TQM-a u hotelijerstvu i turizmu, *Zbornik Hotelska kuća '96.*, Opatija, 1996., str. 325-331.
3. Clément, Richard-Dörnyei, Zoltán-Noels, Kimberly A.: Motivation, Self-Confidence, and Group Cohesion in the Foreign Language Classroom, *Language Learning* 44:3, September 1994, str. 417-448.
4. Crookes, Graham- Schmidt, Richard W.: Motivation: Reopening the Research Agenda, *Language Learning* 41:4, December 1991, str. 469-512.
5. Djigunović Mihaljević, Jelena: Istraživanja stavova i motivacije za učenje jezika-jučer i danas, *Strani jezici*, Zagreb, 1995., str. 104-113.
6. Dörnyei, Zoltán: Conceptualizing Motivation in Foreign-Language Learning, *Language Learning*, 40:1, March 1990., str. 45-78.
7. Fox, Renata: Kultura kao čimbenik jezične ekspanzije, *Zbornik Pomorskog fakulteta*, god.8, (1994.), str. 63-70.
8. Gardner, R.C.: *Social Psychology and Second Language Learning*, Edward Arnold, Baltimore, 1985.
9. Mac Intyre, Peter D.- Gardner, Robert C.: Methods and Results in the Study of Anxiety and Language Learning: A Review of the Literature, *Language Learning* 41:1, March 1991., str. 85-117.
10. Mac Intyre, P.D.- Gardner, R.C.: Anxiety and Second-Language Learning: Toward a Theoretical Clarification, *Language Learning* 39:2, June 1989, str. 251-275.
11. Maslow, A.H.: *Motivation and Personality*, Harper and Row, New York, 1976
12. Miškulin Čubrić, Dolores: Strani jezici i unapređenje kvalitete komunikacije hospitality industrije, *Zbornik međunarodnog kongresa Hotelska kuća '96.*, Opatija, 1996., str. 371-378.
13. Peršić, Milena: Sustav obrazovanja kadrova za hotelijersko-turističko gospodarstvo, *Tourism and Hospitality Management*, Opatija, 1995., str. 164-175.
14. Vilke-Pinter, Dubravka.: Stavovi studenata Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u vezi s učenjem engleskog kao stranog jezika na fakultetu, *Strani jezici Zagreb*, 1995., str. 114-122.

Summary

ATTITUDES AND MOTIVATION OF HOTEL MANAGEMENT UNDERGRADUATE STUDENTS TOWARDS FOREIGN LANGUAGE COURSES

As a first stage of the project regarding an investigation of attitudes and motivation of Hotel management undergraduate students towards foreign language courses, in this paper attitudes and motivation of HM students towards the Italian language are examined.

The results of the study involving three groups with 178 students show which aspects of the language they consider to be the most important for them, as well as which of them are most highly evaluated according to their opinion.

The most important for them is "the instrumental aspect" (enabling students to use their knowledge in their future profession), followed by "the educational aspect", "the communicative aspect" and "the cultural aspect", while the written form of the language is completely neglected.

These facts should be taken into consideration by language teachers when planning lectures, new language courses and curricula.

Key words: integrative motivation and instrumental motivation, socioeducational model, professional aspect, cultural aspect, communicative aspect